

KIS VASÁRNAPI UJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI AR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A fehér ember.

Elbeszélés.

Irta Tóth József.

(Folytatás.)

Ez a kérdés zavarba hozott, — nem tudtam mit szólni, s e helyett magamhoz öleltem kérdező leányomat s homlokát megcsókoltam.

— Oh! hát az én atyuskám csókkal felel?! Akor inkább még sok mindenfélét kérdezzetek, hogy az én jó atyuskám annál többet megcsókoljon. Jó lesz, kedves atyuskám?

— Jó lesz, nagyon jó lesz, kedves angyalkám! — felelém, újra megcsókolva piros két orcáját s még pirosabb szájaeskáját.

— Hanem ugy-e atyuskám az is jó lesz, ha szépen megmondod: miért nem szabad most nekünk összejárni a doktorleányokkal?

— Miért kérdezed ezt leányom?

Margit arca elkomolyodott, mintha valami nagyon megsomorította volna szivecskéjét, mert hisz olyan gyöngéd, érzékenysive volt, mint egy kis fehér galambnak vagy mint egy szelíd angyalnak.

— Csak azért kérdezem, — mondá lesütve szeméit, mintha nemcsak tőlem s

testvéreitől, hanem önmagától is szégyenlette volna elmondani azt, a mi szívének küldt, — csak éppen azért, mert, hogy a doktorleányok már több nap óta nem voltak nálunk, márma elmentem hozzájuk Lillával, hogy megkérdezzem: miért nem voltak nálunk oly régóta, s nincs-e valami bajuk? Ugy-e Liluska?

— Nos? mi történt? — kérdém kíváncsi várakozással, a mit eddig nem igen tapasztaltam magamon.

— Hát a mint belépünk a nagyszobába, észreveszszük, hogy Mari hirtelen besuhan a másik szobába, behúzza maga után az ajtót. Hanem azért én megláttam, hogy ő volt. A nagyszobában nem volt más, csak a doktor ur. Ott ült a kanapén és olvasott egy nagy könyvből. Bizonyosan „receptes“ könyv volt. Mikor meglátott minket, a mint beléptünk a szobába, felkelt a kanapéről és szörnyű haragos arcczal lépett elénk. Szinte megijedtem tőle, mert jóformán nem is köszönt. Itthon van Melánia? kérdém. Nincs, mondta ő röviden mogorván, és még mindig ott állva előttünk De Mari itthon van? — kérdeztem, felelve is egyszerre. Az sincs... senki sincs — válaszolta a roszkedvű doktor. Bocsánat, mondám ekkor megsértve, s szégyenemben kipirult arcczal, azt hittem,

hogy nemcsak ebben a szobában van „itt-honn“, hanem a másikon is, hová épp most láttam besuhanni Marit. Ajánljuk magunkat! Ezzel meghajtva magamat, kiléptünk, nem is hallgatva a gyöngédtelen ember szavaira, ki zavartan hebegett valamit, míg minket az ajtóig kísért.

Ezektől a szavaktól nagyon megfájult a szívem s érzém, hogy nem is gyógyul meg sokáig...

Hát még ártatlan gyermekeimet sem kíméli meg haragjától? hát már azokat is bántalmazza, kik olyan gyöngédek, jók és ártatlanok, mint a maszületett kised? s kik neki még gondolatban sem vétettek?!

Oh, nagyon keserű volt nekem ezt hallani!

— Ne menjetek ti többé, gyermekeim, a doktorleányokhoz. Apjuk haragszik apátokra, s azt akarja, hogy gyermekei is haragudjanak reám és reátok. De tudom, hogy a doktorleányok azért mégis szeretni fognak titeket s ti is szeressétek őket. Mari csak apjának engedelmeskedett akkor, midőn el kellett tagadnia otthonlétét.

Sorban megcsókoltam leányaimat, s míg az óra egyhangúan ketyegve jelzé a tűnő perczeket, csendesén, hallgatva tekintgettünk az ajtóra: mikor nyílik már fel? ... mikor érkezik haza Ákos, a kit mindnyájan olyan nagyon szerettünk?!

* * *

Van-e magyar ifju, a ki ne tudná az 1848. és 1849-ki szabadságharcz véres, szomorú, de magasztos, szent és lelkesítő történetét? van-e, a ki szívdobogva, lángoló arczezal s könyves szemekkel ne olvasta volna azokat a véres betűkkel irt lapokat, melyeket a magyar nemzet dicsőségéről, hősi bátorságáról, küzdelmes szenvedéseiről s elszántságáról feljegyeztek a történet nagy könyvébe? ...

Nincs ... nem is „lehet“ azok közül, kik magyarnak születtek.

Te még nagyon fiatal, egészen gyermek vagy arra, hogy ismerhetnéd a két évig tartó magyar szabadságharcz történetét, édes gyermekem! de igyekezem: röviden elmondani s megértetni veled, hogy mi volt az?

Jegyezd meg jól: „a mi nemzetünk, az elnyomott s szabadságától s törvényes jogaitól megfosztott magyar nemzet megszentelt harcza, küzdelme volt az az elnyomó zsarnok hatalom ellen, mely a roszelelkü osztrák miniszterek kezében volt, kik Ausztria és Magyarország közös uralkodóját (hej! mert régen volt az, mikor magának Magyarországnak törvényes, megkoronázott királya volt!) nem is tartották császárnak, hanem egy olyan bábnak, ki azt teszi, a mit ők akarnak, s arra hajlik, a merre ők szeretik.

És e roszelelkü emberek csakugyan hatalmasok voltak, hatalmasabbak, mint a — császár, ki nem tudott nekik parancsolni.

És ez emberek — kiknek a magyarokat testvérekként szeretni kellett volna, mert azok harcban, vészben, szükségben karddal, vérrel, pénzzel segítették őket — átkos tervet szöttek a magyar nemzet lealázása, sőt eltiprására....

Minden országot és embert a törvény véd, oltalmaz az igazságtalan szenvedések ellen, minden törvényt a szabadság szenteli és erősíti meg.

Ők elvették szabadságunkat, megfosztottak törvényeinktől. A magyarnak nem volt szabad tenni és beszélni semmit. A becsülettel, szorgalommal szerzett vagyona idegen kezek nyúltak, s annyit vettek el belőle, a mennyi nekik tetszett, és vagyonát nem védelmezhetette senki, mert halállal és börtönnel fenyegették.

Panaszkodni, kérdést tenni s könyörögni nem volt szabad. A ki ilyet merészelt tenni, elfogták az osztrák poroszlók és átadták ellenségünknek, kitől hiába várta az igazságot. Ha három ember beszélgetett egymással az utcán, szétkergették őket.

Nem szabad három embernek egymással beszélni, mert az — csendzavarás, mit eltiltottak az osztrák miniszterek. A magyarnak otthon kell ülni és csendben várni: mikor kérnek tőle pénzt, vagyont és vért? mikor húzzák ki a beteg asszony feje alól a vánkost, s viszik el az egészséget adó orvosságra szánt utolsó filléreket, s az éhező gyermekek kezéből a kenyeret? Olvasni, írni sem volt szabad — csak olyan könyve-

ket, melyek ellenségünket magasztalták. Hanem ilyeneket nem olvasott senki.

A hírlapokban (még akkor kevés volt) nem lehetett panaszt emelni a sérelmek és szenvedések ellen, melyek nemzetünket oly nagyon elkeserítették, mert akkor az újságok szerkesztőit sötét börtönbe zárták, az újságokat pedig elégették egy szálig.

Az osztrák kormány nemcsak elvette pénzünket, kenyérünket, elrabolta szabadságunkat, törvényeinket, hanem azt akarta, hogy elnémuljunk a szenvedések fájdalmában, s még csak panaszszal, könnyel se enyhíthessük azt, s hogy még a szellemi foglalkozás, művelődés, tudomány és irodalom utját is elzárja tőlünk, hogy ne tudjunk semmit, ne akarjunk semmit s legyünk olyan elmaradott rabszolgák, mint a szerecsenek és vademberek India őserdeiben.

Ha valaki könyvet irt és újságot szerkesztett, előbb meg kellett azt mutatni a felügyelőnek (cenzornak), kit az osztrák miniszterek s katonai parancsnokok neveztek ki nagy fizetés mellett a mi pénzünkéből, kinek kötelessége volt a könyveket és újságokat átolvasni, s ha valami nemzeti fájdalom, panasz vagy szép gondolat volt benne, azt vörös krétával kihúzni, a szerkesztőt pedig becsukatni.*

A könyv és újság csak azután jelenhetett meg; és sirva nézhetett rá az írója, ki a „fületlen farkatlan“ irkafirkában nem ismert a maga munkájára.

Borzasztó idő volt ez, gyermekeim! vékonyeket sirt az egész ország, ez a szegény, kicsiny, elhagyott, letiprott Magyarország, melytől elvettek minden jót, és sujtották mindennel, a mi rossz, fájó és istentelen volt.

Irtózatos nyomor, lealázás, fájdalom és kétségbeesés járt mindenfelé az országban

Mi lesz belőlünk? meghalt-e a magyarok nagy Istene, hogy ily csapás nehezedik reánk? Oh nagy Isten! mi lesz belőlünk?!

Mi lesz?

Egy szomorú hang azt felelte a hazafiak csüggedt szívében:

* Azokért pedig, a miket én most itt írok, engem abban az időben minden kérdés nélkül felakasztottak volna.
T. J.

„Rabszolgá-nép!“

Erre a hangra feljajdult a hazafi-kétségbeesés:

„Nem! legyünk inkább egy véres arczuhalott!“

S erre a szóra nem volt többé senki csüggedt.

A nemzet szabadságérzete, ez a nyugvó, rabbilincsekbe vert büszke, hatalmas orosz-lán megrázta rabbilincseit, melynek csörrenése végig hangzott az egész nemzeten, végig rezdült az egész ország szívében, mint egy lelkesítő mennyei hang, mely azt mondta:

„Van neked erőd! küzdj!“

És még ez a hang mindig rezgett, mikor előállt egy hatalmas ember — a ki talán nem is volt ember, hanem egy meteor, egy varázstünetemény, egy Messiás — egy isteni szellemű, lánglelkű, szabadságszerető költő, a kit ismer, dicsőít az egész világ: Petőfi Sándor, és ez irótársai, és a pesti ifjuság élén körüljárt a fővárosban, hogy felserkentse, lelkesítse a csüggedőket a haza és szabadság szent nevében.

A magyar írók nemcsak tollal, hanem karddal is tudnak „tenni!“ Egy egész tábor gyült össze belőlök.

Petőfi Sándor, Sükey Károly, Jókai Mór, Bulyovszky Gyula, Degré Alajos, Lauka Gusztáv és még számosan.

Mily magasztos jelenet volt az, midőn elmentek a Landerer és Heckenast nyomdájába, mely akkor a hatvani-utczában, a Horváth-házban volt s rátették kezüket a nyomdára, bátran, lelkesülten kiáltva:

„Szabad a sajtó! Éljen a haza!“

Oh, gyermekeim! isteni erő volt akkor azokban a nagy lelkekben, abban a szépményű, deli, lelkesedett ifjúságban, mely e nagy emberek körül csoportosult, magasra emelve a nemzetiszínű zászlót, a szép magyar lobogót s éljenezve a hazát, a haza nagy fiait

E napon nyüzsgött, forrongott, lelkesült az egész főváros. A „szabad sajtó“-ban nyomtatták a hazafias, szabadságról zengő dalokat, miket nagy költők elméje- és szívében a hazaszeretet lánglelkésedése s hazafias elszántsága teremtett. A házak ablakaiba sorra kitűzték a lobogókat s a nők kokár-

dákat, szalagokat csináltak a hős ifjak mellére.

Többé nem félt senki a poroszlóktól, a büntetéstől. Óriás volt mindenki a hazaszeretben, s a gyermek-ifjak, kik gyöngekarjaikkal alig bírták a kardot, rimánkodtak, hogy ők is „hősök“ lehessenek.

Magasztos napok megszentelt, páratlan lelkesedése volt ez, mely 1848-ik év márczius 15-én kezdődött, és éveken át nem szünt meg.

* * *

A komoly gondolkozásu, tapasztalt embereket nagyon megrémítette e gyors és váratlan, vakmerő és nagy veszélyvel járó forradalma a fővárosnak, melynek titkos helyein több ezer ember, ifju, idős, ur, paraszt, mesterember, író, művész, tanuló, készítette magát az ellenséggel nyílt küzdelemre.

Attól féltek, hogy a sokszorta nagyobb ellenség, ha felingerlődik — úgy elfújja őket, mint a porszemet, a mellett romhalmommá ágyúztatja a szép magyar fővárost, ott a büszke folyam két partján, t. i. Buda-Pestet, vérrel áztatja a magyar haza földét s az élöket örökös rabságba hajtja.

Hisz' annyi ellensége volt a magyaroknak!

Ugy gondolkoztak — én is úgy gondolkoztam, — hogy, bár magasztos és igazságos e harcztámadás, mégis meg kell azt akadályozni, nehogy a miniszterium boszút akarván állani e „vakmerőségért“, óriási katonaságával legyilkolhasson mindnyájunkat s rombadöntse városunkat.

Össze is ült Pest város tanácsa rögtön, s én — mint legidősebb, és sokak által szólásra felkért tanácsnok — higgadt meggyőződéssel, jóakaratu aggodalommal előadtam mindezt a tanácsnak, s végül indítványoztam, hogy forduljunk kérelemmel a helytartótanácsához s a nagytekintélyü kormányférfiakhöz, hogy változtassanak rögtön a sanyarú helyzeten, adják meg mindenkinek az emberi szabadságot, a jogot és törvényt, mit a bécsi miniszterium elvett tőlünk erőszakosan, — s akkor béke lesz ismét, irtó véres harcz helyett az egész hazában.

Alig végeztem be szavaimat, midőn dühösen, képéből kikelve s vadul villogó szemekkel ugrott fel az orvos s dörgő han-

gon kezdte beszélni, hogy az én szavaim nem voltak egyebek gyáva, ámitó szavaknál, melyekért engem megutál, elítél az egész haza.

„Mi nem kérünk semmit — végzé lázító, meggondolatlan szavait — a bécsi kormánytól, hanem követelünk mindent, a mit elrabolt tőlünk. Éljen a forradalom, éljen a haza! Utolsó szavam az, hogy ön hazaáruló!“

Felém mutatott s aztán a jelenlevők megbotránkozásának fenyegető moraja mellett, fedetlen fővel rohant ki a tanácsteremből.

Én pedig e megalázó, lesújtó szóra: „hazaáruló“, melynél szégyenitőbb bélyeg, átokterhesebb bűn nincs a világon, ájultan összerogytam, mint egy élettelen hulla.

... És ettől az egyetlen szótól meggyöltem azt az embert, és nem tudtam neki megbocsátani, hanem átváltoztam hyénává, hogy boszút álljak rajta.

Oh, ekkor egészen más ember lettem. Az az egyetlen szó, melyre sohasem voltam érdemes, üldözött éjjel-nappal, s mig lelke-met megfosztá józan türelmétől, önuralmától, örüléssel fenyegetett...

Ennek tulajdoníthatom, hogy életemben először megfeledkezve magamról, oly nagy bünt követtem el, melyet csak az Isten bocsáthat meg, hosszú szenvedés után.

(Folyt. köv.)

M i l e t t e ?

Mi lelte a napot?
Fényét elvesztette:
Hideg gyász-sugarat
Szór a földre, mennyre.
Mi lelte a mezőt?
Elröppent illata;
Szép virága egytől-
Egyig elhervada.

Mi lelte az erdőt?
Ajka elhallgatott:
Elnémultak benne
A vig madárdalok.
Mi lelte a virányt?
Eltűnt pillangója,
S a virágok mézét
Gyűjtő méhe róla.

Mi lelte a tájat?
 Fecskéje, gólyája
 Messze repült, messze
 Idegen hazába.
 Mi lelte a fát s a
 Bokrot? Lehullt lombja;
 Mérgét a szél mostan
 Száraz ágon ontja.

Mi lelte az eget?
 Rajta zordon felleg,
 Melyet durva vihar
 Kegyetlenül kerget.
 Mi lelte a folyót?
 Hangja elhallgatott;
 Reá a tél keze
 Jégbilincset rakott.

Mi lelte az egykor
 Kies természetet?
 Reá a hófelhő
 Tett gyász-szemfödület.
 Ég, föld, minden, mit csak
 Szemeim most látnak:
 Búbánatos képe
 A rideg halálnak

Városv Mihály.

A vas karos gyertyatartó.

— Keleti rege. —

Egy öreg, tiszteletreméltó dervis, kit Abunadarnak hittak, megbetegedett egy szegény özvegyasszony házában, a ki Balsora egyik külvárosában lakott. Az özvegy ott tartotta őt és gondosan ápolta, — míg csak teljesen föl nem gyógyult. Abunadar, hálára indítván a szeretetteljes ápolás által, a bucsuvételnél így szólott:

— Látom, hogy magad szegényesen csak el birsz tengődni, de nincs annyi, hogy egyetlen fiadat, Abdallát is táplálhasd. Ha őt gondjaimra akarod bizni, igyekezzni fogok neki visszafizetni azt, a mivel neked adósod vagyok.

A jó asszonynak nagy örömet okozott ezen ajánlat, és szívesen elfogadta Abunadar tehát az ifjuval elutazott, kijelentvén az anya előtt, hogy most utazásra indulnak, mi két esztendőig fog tartani.

Vándorlásuk alatt, különféle országo-

kon keresztül, Abunadar gondoskodott róla, hogy az ifju semmiben se szenvedjen szükségét. Azonkívül bölcs tanításokat is adott neki, s szívét és elméjét egyiránt kiképezni ügyekezett; szóval, úgy bánt vele, mintha csak saját fia lett volna. Abdalla százszor is mondá, mily nagy hálával tartozik neki gondoskodásáért, hanem az öreg ember mindig csak ezt felelte:

— Fiam, a hálát nem szavak, hanem egyedül tettek által lehet bebizonyítani.

Egy napon egy félreeső vidékre jutottak, melyet köröskörül magas hegyek és meredek sziklák zártak el. A dervis megállott és így szólott Abdallához:

— Fiam, itt a vége utazásunknak. Most bizonyítsd be irántam való hűségedet és engedelmességedet.

Abunadar ezután tüzet rakott, egy marék füstölőszert dobott rá, s mellé bizonyos imádságot mormolt. Egyszerre csak megnyílt a föld, s egy tágas barlangot pillantottak meg, melynek mélyébe márványlépcsők vezettek.

— No, kedves Abdallám, — mondá a dervis, — szállj alá e barlangba. Gondold meg, hogy egyedül tőled függ, nekem egy fontos szolgálatot tenni; talán ez az egyetlen alkalom, hogy irántam való háládat bebizonyíthatod. Légy állhatatos, és ne engedd magadat elvakíttatni a kincsek által, melyeket ottlenn látni fogsz, hanem csak arra gondolj, hogy egy tizenkét karu vas gyertyatartót végy le és hozz ki nekem, mely nem messze egy fülke nyílása mellett függ. Ez szükséges az én boldogságomhoz; hozd ki azt minden késedelem nélkül, kedves fiam!

Abdalla gyorsan leszállt a barlangba. De mihelyt megpillantá az aranyból és drágakövekből rakott nagy halmozatot, melyek lenn a fényesen megvilágított üregekben feküdtek, elkezdé zsebeit teletömni. Feledé, a mit a dervis oly komolyan meghagyott neki, s csak azt sajnálta, hogy nem vihet el magával mindent. Hanem míg zsebeinek teletömésével foglalkozott, a barlang nyílása dörgő robajjal bezáródék, s a lámpák egymás után kialudtak.

Abdalla most szörnyen megijedt; azonban birt még annyi lélekjelenléttel, hogy levegye az egyik fülke nyílása mellett

függő vas gyertyatartót. Ezzel kezében, a még pislogó egyetlen lámpa gyenge fényénél keresni kezdé a kijárást. Nagy félelem és a legkeserűbb szemrehányások közt, melyeket a dervis iránti engedetlensége miatt tett önmagának, végre — éppen midőn az utolsó lámpa kialudt — egy keskeny, szűk folyosót fődözött fel, melyen nagynehezen, kimondhatlan fáradsággal sikerült kijutnia a barlangból. E folyosó nyílása be volt növe mindenféle tüskékkel és szurós szederindával, úgy hogy ruháját és bőrét ugyancsak összevissza tépték, míg keresztül birt rajtok vergődni.

Midőn ismét a szabadban találta magát, hálát adott az égnek megmeneküléséért. Aztán a dervis után nézett; hanem annak se hire, se hamva nem volt. Pedig oly örömet át akará neki adni a vas gyertyatartót, hogy aztán bucsut vegyen tőle; mert azt gondolá, hogy a barlangban szerzett kincsek birtokában most már többé nem szorul az ő segélyére.

Csak miután sokáig futkosott ide s tova, akkor vette észre, hogy egészen idegen tájon van, nem pedig ott, hol a barlang föltárult. A nélkül, hogy meg tudta volna fejteni, hogyan történhetett ez, elindult az első uton, a melyet talált, s nem kevésbé csodálkozott, midőn nemsokára anyja házának közelében találta magát, a melyet innen legalább is száz mértföldnyire gondolt lenni.

A mint belépett, az első üdvözlés után anyja mindjárt a szent dervisről tudakozódott. Abdalla őszintén elbeszélé neki, mi történt, s megmutatta a kincseket. Az anya ebből azt következteté, hogy a dervis csak próbára akarta tenni fia bátorságát, s jóakaró szándéka volt, hogy ők ketten ezután nyugodtan élvezzék a nyert gazdagságot.

Hanem míg szemeiket a kincseken legettették és ezerféle tervet forgattak elméjükben, — egyszerre minden eltűnt.

Hangos kiállással kaptak a levegőbe, mintha az eltűnt kincset vissza akarnák tartani; szemeiket dörzsölték, százszor is végigtapogatták az üres asztalt, s az üres szobának minden zege-zugát kikutatták; de hasztalan. A kincs odavolt, s többé nem is jött vissza!

Abdalla most megint szemrehányásokat

tett magának hálátlansága és engedetlensége miatt, kivált miután látta, hogy csak a vas gyertyatartó maradt meg neki.

— Nagyon is megérdemlem ezt, — kiáltá; — csak azt vesztettem el, a mit titkos uton akartam elnyerni, s most itt van a gyertyatartó, hanem ezt nem tagadom el tőle. De hogyan lehetett ő egyszerre oly közönyös ama tárgy iránt, mely ma reggel oly nagyon érdekelt?

— Ő bizonyosan el fog jönni, — mondá az anya, — s ki tudja, nem fog-e a gyertyatartóért legalább annyit adni nekünk, hogy vigasztalódhassunk a kincsek elvesztése fölött?

Midőn este lett, Abdalla — mivel a vas gyertyatartó éppen keze ügyébe esett — ebbe dugta az egyetlen gyertyát, a mit meggyújtani szoktak. És ime, azonnal megjelent egy dervis, egy óráig a gyertyatartó körül tánczolt, aztán eltűnt, miután egy rézpénzt dobott nekik.

E különös jelenség oly bámulatba ejté az anyát és fiát, hogy ez egész idő alatt némán ültek ott.

Miután a dervis eltünése után lefeküdtek, nyugtalanságukban szemüket sem bírták becsukni. Folyvást a csodálatos eseményről beszélgettek, s Abdalla végre arra a gondolatra jött: mi történnék akkor, ha a gyertyatartónak mind a tizenkét ágába dugna egy-egy gyertyát.

Ezt a következő este meg is tette. Azonnal tizenkét dervis ugrott elő, kik szintén egy órahosszat tánczoltak a gyertyatartó körül, aztán mindegyik egy rézpénzt dobott nekik és eltűntek. Ugyanazon éjjel még egyszer meggyújtottak tizenkét más gyertyát, hanem a dervisek többé nem jelentek meg, s többszöri kísérlet után meggyőződtek, hogy a csodálatos karos gyertyatartó huszonnégy óra alatt csak egyszer gyakorolja különös erejét. A szerény összegecske, melyet nekik a tánczoló dervisek adtak, elég lett volna a napról-napra való megélhetésre, ha csak nem boszantotta volna őket az eltűnt kincs emléke.

— Bizony egy napra tizenkét rézpénzel mégis csak szegény ördögök vagyunk! — sohajtott Abdalla; — mi ez ama feje-

delmi kincsekhez képest, melyeket a barlangból hoztam!

Sokáig törte a fejét, hogyan segítsen állapotán, s ha lehetséges, hogyan szerezz vissza az elveszettet? Így hát végre elhatározá magát, hogy fölkeresi az öreg dervist, átadja neki a gyertyatartót, s az talán majd visszavarázsolja neki az eltűnt kincset.

Másnap elbucuzott anyjától és utra kelt Magrebi felé, a hol a dervis lakott. Minden este ismétlé a czeremóniát a gyertyatartóval, hogy utközben koldulás nélkül megélhessen.

Midőn Magrebibe ért, első gondja vala megtudakolni, melyik kolostorban vagy házban lakik Abunadar? Ezt annyira ismerték, hogy minden gyermek megmutathatta lakását. Azonnal oda ment, és ötven ajtónállót talált ott, kik a ház bejárásánál örködtek. A palota csak úgy hemzsegett a rabszolgáktól és cselédektől; szóval, egy fejedelem udvara sem lehetett volna pompásabb. — Abdalla meghökkent és nem mert belépni.

— Bizonyosan az emberek. — gondolá, — a kiket kérdeztem, nem értettek meg, vagy tán bolonddá akartak tenni, midőn ide utasítottak. Ez nem egy dervis háza, ez egy király palotája!

De a mint nagy zavarban ott állt, egy ember jött hozzá, mondván:

— Légy üdvöz, Abdalla! Abunadar, az én uram, már néhány nap óta vár téged.

Ezután egy gyönyörű terembe vezette őt, hol a dervis aranynyal himzett kereveten ült. Abdalla, kit a fény egészen elvakított, lábaihoz akart borulni, hanem Abunadar őt ebben megakadályozta. Az ifju most hűségéről és hálájáról kezdett beszélni, s érdemül igyekezett feltüntetni, hogy a gyertyatartó átadhatása végett ily hosszú utat tett. Hanem a dervis félbeszakítá:

— Te hálátlan ember vagy! — mondá.

— Talán azt hiszed, hogy megcsalhatz engem? Én ismerem gondolataidat, s meg vagyok győződve, hogy ha tudnád, minő erővel bír ezen gyertyatartó, soha sem hoztad volna vissza.

— Nagyon jól tudom, — kiáltott Abdalla, — és éppen azért — —

— Te semmit sem tudsz, — vágott

közbe a dervis; — hanem mindjárt megfogod tudni.

Abunadar most megparancsolá egy rabszolgának, hozzon tizenkét szál viaszgyertyát, s midőn magukra maradtak, bedugta azokat a gyertyatartó tizenkét ágába és meggyújtotta. Tüstént megjelent a tizenkét dervis, és elkezdtek szokott táncukat. Miután egy ideig ugráltak, Abunadar mindegyikre ráütött egy bottal, s abban a pillanatban tizenkét arany- és gyémánt-halomná váltak.

— Így kell használni a csodálatos gyertyatartót, — mondá Abunadar. — Hanem én csak azért ohajtom azt birni, hogy betegyem ritkaságtáramba, mint egy bölcs férfiú művét, a ki nagy tiszteletben áll előttem. S hogy erről meggyőződjél, átadom neked kincstáram kulcsát. Nyisd ki, nézz benne körül, s aztán itéld meg, nem vagyok-e elég gazdag e gyertyatartó nélkül is?

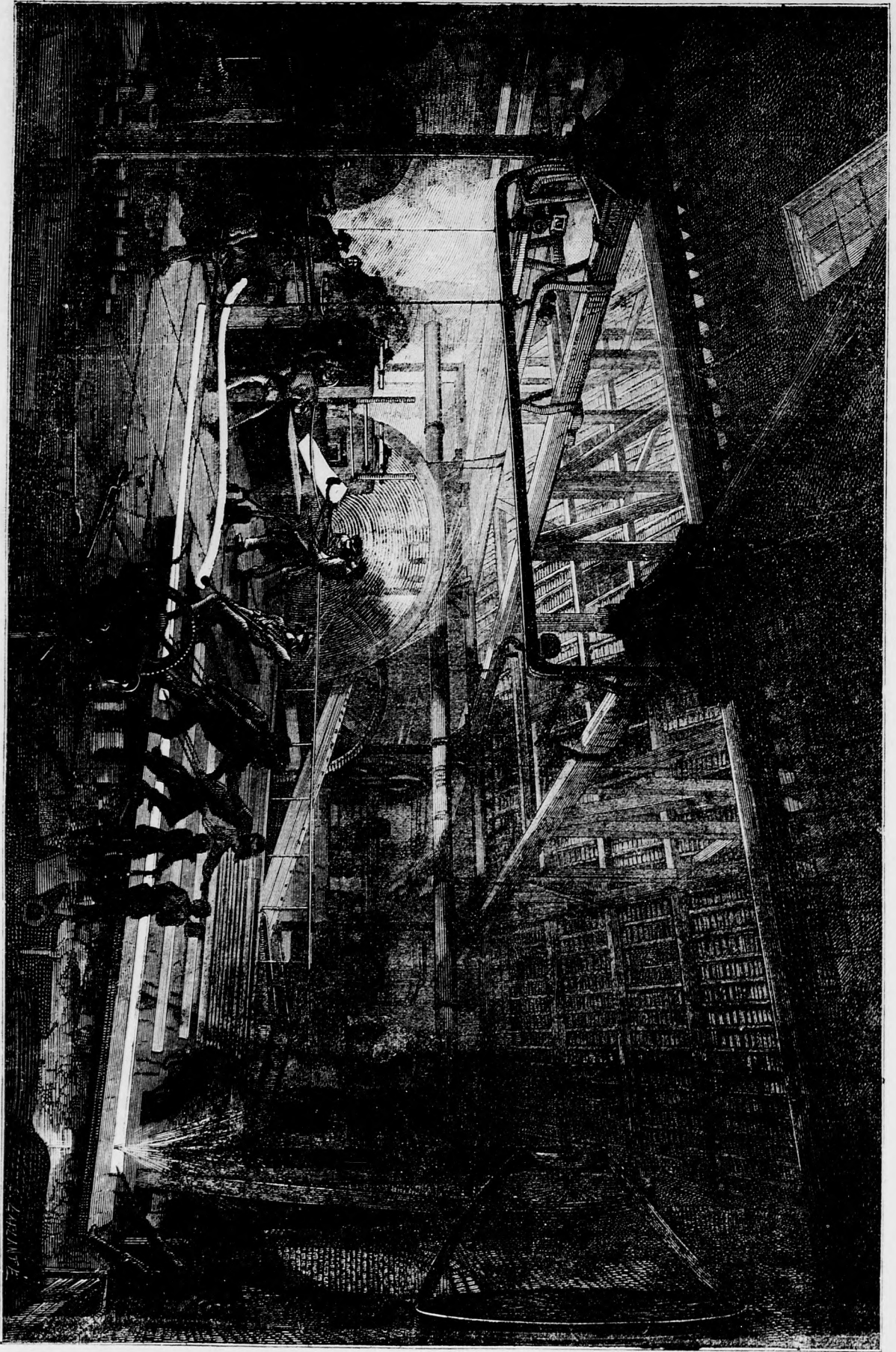
Abdalla engedelmeskedett. Tizenkét tágas szobán ment keresztül, melyekben megmérhetlen kincsek valának felhalmozva, melyeket vágyó szemekkel nézett. Egyszermind keserű boszuságot érzett a miatt, hogy a gyertyatartót átadta, melynek használata eddig nem volt előtte ismeretes. Abunadar úgy tett, mintha semmit sem venne észre; sőt szeretetteljesen és barátságosan bánt az ifjuval, s fényesen megvendégelte.

Midőn Abdalla hazautazásának napja elérkezett, a dervis így szólt hozzá:

— Kedves fiam, azt hiszem, hogy a hálátlanság csunya vétkét most már levetkőzted. Le vagyok irántad kötelezve, hogy oly hosszú utat tettél, miszerint elhozod nekem azt, a mit annyira ohajtottam birni. Ezért megajándékozlak egy paripával, hogy téged hazavigyen, s veled küldök egy rabszolgát, a ki két tevét fog házadhoz vezetni, s a két tevé meg lesz rakva aranynyal és drágakövekkel, a mit magad válaszsz ki kincstáramban.

Abdalla a legforróbb szavakkal mondott köszönetet, s esküdözött, hogy soha többé nem lesz hálátlan vagy engedetlen nemeslelkű jótevője iránt. Hanem fősvénységre hajló szive nem engedé a gyertyatartót elfeledni.

A creusoti vashanor.

va
ti
ha
ig
ty
m

ha
ty
he

— Oly sokáig az enyém volt az, — gondolá. — Abunadar soha sem jutott volna birtokába, ha csak nem általam. Minő veszélynek tettem ki magamat a barlangban! Miért az övé most a kincsek ezen kincse? Azért, mert én oly hü, vagy inkább oly esztelen voltam, hogy odadtam neki, egyedül ő hoz hasznot a sok veszélyből, melyeket hosszú utazásom alatt kiálltam. És mit ad nekem érte? Két nyomorult tevét, arannyal és drágakövekkel megrak-

tár kulcsát, s ő tudta, hol áll a gyertyatartó. Abdalla tehát elvette azt és elrejtette ama zsákok egyikébe, melyeket teletömött arannyal és drágakövekkel. A zsákokat aztán felrakta a két teve hájára, a kulcsot visszaadta a nagylökü Abunadarnak, és tüstént elutazott.

Midőn hazaérkezett, legelőször is a szobába hordta kincseit, aztán elővette a vasgyertyatartót és megújított rajta tizenkét szál gyertyát.

Vándormadarak megérkezése Afrikában.

va, míg a gyertyatartó egy pillanat alatt tizszer többet teremthetne elő. Abunadar a hálátlan, nem pedig én. E szerint minő igazságtalanságot követnék el, ha a gyertyatartót elvenném tőle? Bizonyára semmit; hiszen ő a nélkül is elég gazdag.

E meggyőződésében elhatározá, hogy, ha csak lehet, újra hatalmába keríti a gyertyatartót, — a mi nem is volt valami nehéz. Hiszen Abunadar átadta neki a kincs-

A tizenkét dervis megjelent.

Abdalla, a mint Abunadar szobájában látta, mindegyik dervisre rá ütött egy bottal . . . De, miután nem ügyelt rá, hogy Abunadar balkezeiben tartotta a botot, — ő rendes szokás szerint a jobb kezébe fogta azt. Most hát a dervisek, a helyett, hogy kincshalmokká váltak volna, előrántottak egy-egy husángot nekiestek Abdallának s úgy elverték, hogy félholtan összerogyott.

Aztán a tevékkel, a kincsekkel, a paripával, a rabszolgával s a vas gyertyatartóval együtt eltűntek

Abdalla végre föleszmélt aléltságából, — s most elég ideje volt telhetetlen kincs-vágyát és hálátlanságát megbánni.

H a z á m h o z.

— Németből. —

Sirig tartó hű szerelmet
Kézzel, szívvvel esküszöm:
A mi vagyok, a mit bírok,
Hazám! — neked köszönöm!

Nem szavakban, csak dalokban
Mond köszönetet szívem;
Tettel fogja viszonzni,
Csatában, ha kell, — kezem.

Örömben, bánatomban
Mindig ezt hangoztatom:
„Mi örökre egyesültünk,
Te vagy üdvöm s vigaszom!”

Sirig tartó hű szerelmet
Kézzel, szívvvel esküszöm:
A mi vagyok, a mit bírok,
Hazám! — neked köszönöm!

Weisz Zsigmond.

C r e u s o t.

Vasbánya és gyártelep Franciaországban.

(Képpel.)

Franciaországnak, sőt bizonyos tekintetben egész Európának legnagyobb-szerű vasbányá-zatát fogjuk olvasóinkkal megismertetni, melynek gyors emelkedése például szolgálhat az emberi tevékenység, ipar és szorgalom terén.

Ha az utazó Párisból a középtengeri vaspályán az esti vonattal kiindul, másnap reggelre Chagny-be s onnan csakhamar Montchaninbe érkezik. Ez utóbbi helységről egy negyedóránnyira fekszik a creusoti (mondj: krözot) híres vas- és kőszénbánya, vasöntöde és hámor.

Nagyszerű látvány tárul itt a néző szeméi elé. Itt mély bányáknak tátognak, melyeknél fáradhatlan gépek hatalmas kö-

telei működnek a szén felhuzásában, amott távolabb óriási olvasztó-kemenczék füstölögnek, pihenés nélkül dolgozva éjjel-nappal, melyekből az olvasztott vasnak vörös, izzó patakja rohan kifelé, — kék és piros lángok tánczólnak a tüzes hullámok felett, melyek a különféle formákba ömlenek. Másfelől ismét a hámor vonja figyelmünket magára sajátos építésmódja által, mert minden legkisebb része is vasból van.

E meglepő képet az erömütáni (mechanikai) készítmények műhelyei egészítik ki, honnan annyi mindenféle gép, kazán, mozdony, sín és száz meg száz egyéb mesterséges készület kerül ki minden évben. Az öntöde téres helyisége fölött egy nagy és magas toronyszerű kémény uralg, mely valamennyi kemencze füstjét és gőzét magába fogadja. A mozdony szüntelenül jön és megy a gyártelep körül, a szükséges szolgáltatokat teljesítendő, és 10,000 munkás dolgozik e nagyszerű vasöntödében, melynek nincs vetélytársa a világon.

A creusoti vashámban mindenkifelett vasutakhoz való síneket készítenek roppant mennyiségben. Azon 100,000 tonna (egy tonna 20 mázsa) vasgyártmányból, melyet az öntöde évenként elad, körülbelül kétharmadrész sínekre esik. A többi kerek és négyszögletű darabokban és rudakban hagyják, vagy gépekké dolgozzák fel.

De tekintsük meg egykissé azon műhely belsejét, melyben a síneket készítik. Képünk éppen azt mutatja, még pedig teljes működésében. A gőzkalapács alól az érczet a nyújtó-mű alá viszik, melynek nyomása alatt a szilárd anyag, mintha csak tézta volna, sínekké vagy rudakká nyulik el, vagy pedig a borzasztó hőségű kemenczékben izzóvá téve és henger-nyújtó művek alá rakva, széles lemezekké terül szét, melyeket pléheknek (fekete vaslemez) neveznek. Óriási aczélollók, melyeket természetesen gőzerő mozgat, egyenlővé metszik a sínek, rudak és lemezek végét; az aczél e roppant erő nyomásával úgy vágja a vasat, mintha papír lenne.

Hasonlóképen simítják el kör alakú fűrészekkel a még izzó sínek széleit is. Tűzsugarak lövelnek szét a bámulatos gyorsan forgó fűrész szörnyű éles fogai alatt, és megvilágítják az egész műhelyt.

Az erömütani készültek műhelye az öntöde azon részében van, a hol az olvasztó-kemenczék állanak. De ki lenne képes az eltévedés veszélye nélkül csak futólag is betekinteni mindezen különféle műhelyek tömkelegébe, hol a gépek szíjjai, kerekei, mozgató karjai s egyéb szerszámai látszólag össze-vissza zognak, forognak, működnek? Hanem e látszólagos rendtelenségben a legtökéletesebb rend uralkodik; minden ki van itt számítva és arra rendelve, hogy valamit létrehozson.

1837-ben e vasöntöde-telep 3000 lakost számlált, ma már 24,000 lakója van, és maga az intézet valami 10,000 embert foglalkoztat. Creusot, mely akkor 40,000 tonna kőszenet bányászott ki, jelenleg 200,000-et állít elő, s kétannyt fogyaszt el. 1847-ben 20,000 tonna volt a vastermelés, s már 1865-ben 100,000 tonnára emelkedett.

A gép-gyártás emelkedése is egyenlő lépést tartott az egész intézet emelkedésével. Évenként 5000 lóerőt fordítanak a mindenféle nemű gépek előállítására, s minden évben 100 mozdony kerül ki e műhelyekből, hogy fáradhatlan futásukat megkezdjék a világ különböző vaspályáin.

Ilyen termelés és munkásság mellett képzelhetni, milyen fontos szerepet játszik Creusot a francia iparban. S ennek az egész nagyszerű fejlődésnek egy vas- és kőszenbánya volt első alapja. Egy darabka szén, melyet valaki véletlenül a földből kikapart, egy egész város létesítésére nyújtott alkalmat!

A vándormadarak utja.

(Képpel.)

Ha hülni kezd a lég s tünedeznek annak milliárd lakói; ha földalatti palotájába vonul a darázs, s a pillangóknak csak tördelt szárnyait hordja az őszi szél; ha lassankint a tavak kuruttyoló hangversenyzői is nyugodni mennek: a vándormadarakban fölébred a déli meleg égalj emléke, hová a zord tél elől menekülni szoktak, — de egyszermind fölébred a mult korai tavasz keserves emléke, midőn az idő előtt hazatérőket csaknem éhhalál várta itt.

Szegény bibicz! mily leverten járt-kelt a tó szélein, a mint még február végén

megerkezve, az enyhe déli lég helyett itt nyakába a zord márcziusi szél sivitott, — s mint boszantották a szeszélyes áprilisi szelek, most erről, majd amarról fúva tollai alá, bármerre fordult, a mint türelmesen álldogált és várt a lágyulni csak nem akaró sásas között, melyből egy féreg vagy egy bogár a viláért sem dugta volna ki fejét, hogy a szegény éhező szárnyas csilapíthatta volna éhségét.

De ő csak várt, csak várt, éhezve, fázva, türelmesen, — a helyett, hogy visszaköltözött volna az elhagyott jó téli tanyára; hétről-hétre reménykedett, hogy majd csak eljönnek már a jobb napok...

Ily emlékek mellett hogyne hagyná el hazáját a vándormadár, midőn ős közeledtével több hónapra csak gyilkos inség várna reá, a melynek végét nem győzné bevárni; menni vagy nem menni előtte most annyi, mint lenni vagy nem lenni.

Összegyűlnek tehát a darvak, a gólyák, a fecskék, a fürjek stb., mindenik faj külön helyen és alkalmas időben, hogy a nagy utazásra előkészüljenek, — törvényt tévén előbb, mint a hét vezér, nehogy zavar legyen az új honkeresés nagy munkája közben.

Ez előleges táborozás néha hetekig is eltart, néha pedig már egypár nap mulva szárnyra kel a vándorsereg.

Az utazás aztán szintén különböző, de mindig egy irányu. Magas röptében a V alakot ábrázoló daru, a lenge kócsag, az erős szárnyu vadlúd stb. mind bámulatosat, de nem hihetlent mutat, mert hogy oly gyorsan siklanak át terjedt szárnyaikkal a légen, hogy például a gólyák már néhány nap alatt Afrikába érnek, — mind ebben nincs semmi meglepő.

De nem oly könnyű ám megérteni, hogy a gyenge bibicz, a pinty, s a törpe pitypalatty miként teszik meg ez óriási hosszú utat, — kivált ez utóbbi, melynek ily nagy kiránduláshoz csaknem minden eszköze hiányzik. Hagynók csak az embert így magára, vasutak és gőzhajók nélkül bizonynyal el nem jutna oda a tengeren túl, hová ez apróság valahogy mégis csak elvergődik. A mezőkön s bokrok közt fürge lábain bujva, futva, s ha elmaradt, előre röppenve halad az aprók 10—15,000-nyi hatalmas

tábora a déli partok felé, bámulatosan megtalálva a helyet Görög-, Olasz- és Spanyolország partjain, hol legkeskenyebb a tenger e merész vállalkozók előtt.

E partokig szakadatlanul folytatják losszu utjokat, gyakran Skandináviától le Dél-Nápolyig, s csak itt engednek maguknak rövid pihenést, hogy erőt gyűjtsenek a rendkívüli feladathoz: kitartó röptü szárny és uszhártyás láb nélkül átkelni a Földközi tengeren!

De ritkán jut elég idő az eltörődött test felfrisülésére, mivel nyomukban az északi szél; még fáradtan vetik tehát magukat a sós hullámok közé, s folyton küzdve a hánykodó habokkal, oly kimerülve érnek az afrikai partokra, hogy alig bírnak mozdulni. Szegények közül hány ezer leli sirját a tengerben, s a megmenekülők közül hány ezer lesz zsákmánya a megérkezésekre várakozó benlakóknak!

A szerencsésen megérkezettek aztán a vénebbek vezetése alatt részint régi szállásaikat keresik föl s folytatják szokott életmódjukat, részint — mint a gólyák és darvak — itt szokatlanul egy tömegben maradnak, s benlakó rokonaik közül kalauzokat vesznek maguk közé, és aztán saját kémeik mellett, azok tapasztaltságára és helyismeretére bizzák magukat.

Hanem, bár melegebben süit felettük a nap, többeknél látható, hogy idegenek itt, s érezni látszanak, hogy az otthon, a fészek a régi honban áll, — s alig várják, hogy a tavasz nyíltával újra visszatérhessenek; mert kétségtelen, hogy az állatvilágban is főnáll a szív ama szép törvénye, mely szerint az mindig visszavágyik a — szülőhazába.

Segély a véginségben.

— Barátom elbeszélése. —

„A hol legnagyobb a veszély, ott legközelebb a segély“, e kitünő mondat igaz voltát szándékozom jelen soraimban barátaim egyikének elbeszélése után gyenge tollammal egyszerűen ecsetelni.

Forró nyári nap vala, — így kezdé barátom, mialatt mellém ült; — a munkások vidáman dolgoztak a mezőkön; a dalos pacsirta magasra emelkedve zengé dics-

énekét; a tiszta égboltozaton egy felhőcskét sem lehetett észrevenni.

Néhányan összebeszélünk, hogy felhasználva a kedvező idő-alkalmat, ki fogunk rándulni a tőlünk mintegy három órányira fekvő, 4020 lábnyi magasságú Ökörhegy megtekintésére, melynek teteje lapos és hegyes, s tetején néhány tiszta forrás bugyog. Csucsáról felséges kilátás nyílik egyfelől a Sajó bájos völgyére, másfelől pedig a mindenfelé szétterjedő lejtősebb és alacsonyabb hegygerincekre.

Bevárva a nap hevének enyhültét és felszerelve magunkat az ily kirándulásnál szükséges eséssel, elindultunk, körülbelül délutáni három óra tájban, azon szándékkal, hogy az estét a hegy lábánál elterülő regényes Sötétvölgyben kanyargó Drázas patak mellett töltsük; itt új erőt gyűjtendők a hegy megmászására, — és már előre fölötte boldogoknak érezők magunkat, mindazon élvezetekre gondolva, melyeket a hegy magassága majd nyújtand.

Vidám kedvvel indulánk utnak. Utközben tréfás ötletekkel fűszerezvén társalgásunkat, azon vettük magunkat észre, hogy bizony már jól előre haladtunk; azonban társaim egyike, mintegy vést sejtve, figyelemmel tekintgetett az égboltozatra. És tekintgetése nem volt alap nélküli, mert nyugatról terhes felleg tolakodék felénk. A felhő nem hogy kisebbedett volna, de mindinkább nagyobbodott, míg végre a legteresebb felhővé fejlődék ki.

Már alig valánk egy órányira a hegy lábától, midőn a mindinkább előre toluló felhőből sebes záporosó ömlék alá.

Habár számos terebélyes fa kínálkozék a zápor ellenében menedékhelyül, mégis az azok alá való menekvést nem tartók tanácsosnak, jól tudván a villámnak, mely csakugy cikázott, azon különös természetét, hogy a magasabban fekvő tárgyakat, de különösen az élőfákat fölötte kedveli, — sőt a mostoha körülmények közt élcze nem igen hajlandó társaim nem egy példát említenek, midőn a zápor ellen menekülőket, persze lombos fák alá menekedvén, a kérelhetlen villám agyonsujtotta. Hasonló esettől tartván mi is, jónak láttuk csak előre haladni a mindig növekvő sárban; a hala-

dás azonban nem oly gyorsan, mint előbb, hanem csak lassan történheték, mivel a huzamos ázás következtében ruháink oly nehezek lettek, hogy alig birtunk mozogni. Haladtunk tehát, a mint lehetett, — míg végre határtalan örömünkre, nem messze utunk irányától, kissé jobbra, egy alacsony kunyhót pillantánk meg; arra irányzók lépteinket, hogy a kunyhó urának vendégszeretétét igénybe véve, magunkat kipihenhessük. Nemsokára a kunyhóhoz érkeztünk.

Az alacsony kis ajtó kopogásunkra rögtön megnyílt, s egy szegényesen öltözött, sápadt arcú férfi lépett ki, látszólag megdöbbenve az ily váratlan vendégek megpillantásán. Mi elmondtuk jövetelünk okát, s elbeszélvén mostoha körülményeinket, szállást kértünk. A férfi elejénte szabadkozott, de később oda nyilatkozott, hogy ha hajléka szűk helyiségével meg leszünk elégedve, szívesen átengedi lakását.

A mint a tulajdonképeni szobába értünk, ott a legérzékenyebb jelenetek egyike tárult föl szemünk előtt. Az anya rongyokba takartan, eszméletlenül feküdt a földön, körülötte éhségtől halvány gyermekei sirva és jajgatva rimázkodtak egy falat kenyérért.

Az apától családja szomorú sorsát tudakolván, könyezve imigy szólott:

— Nőm súlyos betegségben sinylik; én magam is annyira gyöngéledő vagyok, hogy képtelen vagyok a mindennapi kenyér beszerzésére; e mellett még némi adósság terhel, s a kitűzött határidőre minden erőmefeszitésem daczára is, annak csak egy részét voltam képes kifizetni, de azt is csak úgy, hogy magam egy krajczár nélkül maradtam. Könyörtelen hitelezőm most azzal fenyeget, hogy ha az adósságnak még hátralévő részét egy hét alatt le nem fizetem, házamból kidobát. Hasztalan minden esdeklésem, hitelezőm szíve meg nem lágyul; hasztalan szorgalmam, — napi munkám bére azonnal hitelezőm kezébe kerül, s így már négy napja, hogy az éhséggel küzdök, ily nyomorult helyzetben tengődünk. Oh kegyelmes nagy Isten! irgalmazz, — irgalmazz!

Itt a szegény apa hangos zokogásban tört ki, s fájdalmában keblére ölelgeté gyermekeit.

A család nyomorult sorsán nagyon megindultunk, s megkínáltuk őket a velünk hozott eleségből. Azután még késő estig elbeszélgettünk, míg végre a földre terített szalmán nyugalomra hajtottuk fejünket. Nyughelyünk ugyan nem volt olyan puha, mint otthon a kényelmes ágy, de most annál jobban esett az egyszerű szalmazsuppon való nyugvás.

Elfáradt tagjaink nemsokára zsibbadásba merülének, szemcinket lezárá az álom jótékony angyala, míg éber lelkünk folyton a család nyomorult sorsával foglalkozék.

Másnap jókor reggel fölkelvén, abban egyeztünk meg, hogy a család végszükségén tőlünk kitehető módon segíteni fogunk. Mindegyikünk adott, a mennyit tudott; s így összejött bizonyos összeg, mely az adósság hátralékának letisztázására s a család néhány napos élelmezésére elegendő vala.

Pillanatra egészen lebilincselé jószívűségünk az apát és anyát, de nemsokára szelid öröm lebegett arcaikon, s végre a legőszintébb hála könyei tódulának mindkettő szeméibe. Társaimmal igen érzékenyülve vettünk búcsut a családtól. Mivel pedig a tegnapi zápor után majdnem lehetetlennek látszék az elég meredek hegy megmászása, tehát hazafelé vevők utunkat.

Igy a kirándulás élvezete ez alkalommal ugyan elmaradt, de annál mélyebben vésődött szívünkbe azon éj emléke, melyen oly szépen bebizonyult az, hogy:

„Legközelebb ott a segély,
A hol legnagyobb a veszély!” — —

Igy végzé barátom szavait, melyek fölötte nagy benyomást tettek egész bensőmre.

Sprenger Béla.

Kis köszöntő.

Téli virágok.

Pusztá, üres kézzel
Haza soh'sem jöttem,
Midőn kint voltam a
Réten vagy erdőben,
Hoztam mindig neked,
Anyám, virágokat,
Te meg megcsókoltad
Értők homlokomat.

De most egy virágot
Sem hozhatok neked:
A legkisebb szálig
Elvitték a telek.
Ki van rabolva az
Erdő-mező keble;
Nemcsak virág, lomb sincs,
Még fűszál sincs benne.

Pedig az erdőnek
S a mezőnek éppen
Most kellene lenni
Viránya teljében.
Legszebbnek lennie
Csakis most kellene;
Hiszen, anyám, ma van
Nevednek ünnepe.

Ámde nincs baj azért,
Nyujtok mégis neked
Virágokat most is:
Hű szívérzelmeket.
Ártatlanságomnak
Fogadd liliumját,
Hő szeretetemet,
Ezt a tüzes rózsát.

Vedd szerénységemet
Ibolyácska gyanánt,
S nefelejsül keblem
Ez örök óhaját:
Áldjon meg az Isten
Téged örömeikkel,
Fris ép egészséggel
És hosszú élettel!

Városov Mihály.

Üdvözllet (Anyának).

Fogadd, oh kedves jó anyám,
Nevednek ünnepén,
A mit zeng keblem rejtekén
Az édes érzemény.

Jó kis leányod esdve kér:
Ne vonjad tőle meg,
Mi neki boldogságot ad,
Anyám, szerelmedet.

Igérem, engedelmes és
Jó kis leány leszek,

S ha nővök, élted gondjain
Hű szívvvel könnyitek.

Élted legyen hosszú, legyen
Virágos szép mező,
Melyen gyümölcsöző remény
S a hit virága nő.

S ha majd sokára hervadás
Fedendi éltedet,
Órangyalként oh jó anyám
Vigasztalód leszek.

Fülöp Endre.

Vadászkaland elefánttal.

Anderson, a híres afrikai utazó, a következőket meséli egy elefánt-vadászatról:

Mielőtt Kobist elhagytam volna s a niامي nagy tavat mentem volna fölkeresni, még egy éjet akartam az erdők vadjainak megsemmisítésével eltölteni. Kirándulásomnál azonban most az egyszer majdnem pórrul jártam. Soha életemben nem fogom elfelejteni ez éjet, melyben háromszor néztem szembe a halállal, s még most is, ha visszagondolok rá, nem csodálkozhatom eléggé, hogy még életben vagyok.

Embereim és én annyira üldöztük a vidék vadjait, hogy csak nehezen voltak megközelíthetők; ez este azonban ama hirt hozták előőrseink, hogy azon a tájon, melyen eddig kevesebbet jártunk, egész csapat elefánt és szarvorrú mutatkozik. Én tehát siettem még alkonyat előtt elérni e helyet.

Shokásom szerint most is csak egyedül mentem.

A nélkül, hogy fontolóra venném a veszedelmet, melynek ezáltal magamat kiteszem, lesbe álltam egy keskeny ingoványon, mely terjedelmes lápok közt vezetett. Jobbról és balról épp annyi tér tiszta víz volt, hogy egy-egy elefánt könnyen elgázolhattott. Utamra csak egy pokróczot s két pus-kát vittem.

Az éj pompás volt, a milyent csak a forró égöv alatt kívánni lehet: gyenge pirborította el a tájat s az elandalodott természet valódi varázsfényben látszott úszni; a hold pedig olyan fényesen tündökölt, hogy nagyobb távolságra is elég jól elláthatam.

Éppen bevégeztem előkészületeimet, midőn a távolból hangos moraj hallatszott, mely a csendes természetet felriasztani látszott mélaságából. E zaj kétségkívül a folyam melletti öblös utak mélységeiből jött, s eleinte azt hittem hogy egy sereg koci jön Kalahari felől. Lefeküdtem tehát a földre és könyökömre támaszkodva az erdőség felé néztem, a honnan a zaj mindinkább közeledett, de a melynek okát sehogy sem tudtam felfödözni. Nemsokára azonban meg lett fejtve a rejtély — egy hatalmas elefánt megjelenése által. Utána még más nyolcz is jött elő.

Valóban nagyszerű látvány volt, a mint e borzasztó vadak függetlenségök s erejük tudatában minden gyanu nélkül jöttek, lassan s ünnepélyesen rendítve meg a földet lábaik alatt s mindent összezúzva, a mi utjokban állt. A lejtőség, melyről a folyam partjaihoz alászálltak, valamint az éji pára egészen regényessé tették megjelenésüket, még óriásibbnak tüntetvén fel nagyságukat.

Lelapultam kis gödrömbe, vigyázva a vezér-elefántra, minő irányban fog menni. Nyugodtan és egész gondtalanul jött ez felém. Az állás, melyben először szemügyre vehettem, nem engedett semmi előnyt, s mivel tudtam, hogy csak egy helyesen irányzott lövésnek vehetem hasznát, várnom kellett, míg oldalt fordul nekem, hogy lapockájába löhessek, mert éjjel csak oda lehet biztosan irányozni a lövést. Szerencsétlenségemre azonban éppazon pillanatban, midőn arczhoz emeltem a fegyvert, az elefánt már majdnem fölöttem állt.

Ekkor azonban az elefánt is megpillantott engem, s gyorsan huzódott pár lépésnyire vissza, aztán dühösen rontott felém. Megfutamodni lehetetlen volt, — fegyveremet rá sütni még kevésbé lehetett; arról volt tehát szó, miképpen küzdjek meg vele?

Nem tudom, minő ösztönnek köszönhettem menekülésemet, de a mint észrevettem, hogy egészen hatalmába estem az elefántnak s hogy orrmányával okvetlenül meg fog kapni: hirtelen hátamra fordultam, erősen vállhoz fogtam a fegyvert s mellbe löttem vele. De alig sütöttem el fegyveremet, midőn a fenevad orrmányával már oda csapott a helyre, hol csak az imént feküdtem.

A körakás, mely védelmemül szolgált, egyszerre el volt söpörve, s éreztem, mint sikamlott el fejem mellett az egyik lába.

Még folyvást hatalmában voltam s csak azt vártam, hogy összetiporjon. A helyett azonban, hogy támadását folytatta volna, egyszerre csak megfordult s gyorsan odább állt. Mellem könnyebben lihegett, s egypár köcsapás sérelmém kívül semmi bántásom sem történt.

Igaz, hogy a gondviselés ez egyszer különösen kegyelmébe fogadott, de másrészt mégis föltehető, hogy lélekjelenlétem is használt valamit; golyóm, mely az elefánt valamelyik életszervét találhatta, bizonyára nagy hatással volt a fenevad elriasztására, valamint kegyetlen lármázásom is, melyet a rövid tusa közben véghezvittem.

Tudom, hogy más ember fia meglegedett volna ezen leczkével; nem így én, — én még nem hagytam föl a vadászattal. Alig fordult ellenségem nekem háttal, midőn én is talpon voltam már, s a másik fegyvert sütöttem rá; biztos voltam, hogy meglövöm, — de mi ez? puskám csütörtököt mondott! E véletlen pár perczel előbb is megeshetett volna, és — és aztán mi lett volna belőlem?...

E jelenet alatt a többi elefánt nagyokosan az erdőbe vonult. Alig voltam azonban ismét rejtekemben, midőn a víz tulsó oldalán újra előjöttek; de most már fel voltak riasztva s csak igen ovatosan hatoltak előre, minden pillanatban meg-megállva, hogy fülelhessenek. Ez alkalommal sokkal távolabb maradtak tőlem, semhogy golyóm elérhette volna őket. Majd hasonesúszva igyekeztem megközelíthetni őket, de nem vártak be s csoportosan visszahúzódtak.

A d o m á k.

— Mit szeretne legjobban? Éhes volt a cigány, meg fázott is nagyon, csak úgy vaczogott a foga, a mint belépett egy udvarba.

— No cigány, — kérdi a konyha ajtójában álló gazda, — mit szeretnél jobban: itt a tüznél melegedni-e, avagy pedig jóllakni?

— Legjobban szeretnék salonnát pirítani! — felele az élelmes more.

— A porosz király s a magyar bíró. IV. Frigyes Vilmos porosz király egyszer incognitóban * utazta be Magyarországot. Egy helységben a bíróval találkozott, ki kényelmesen eregette kurtaszáru makrapipájából a bodor füstöt.

— Ki vagy, barátom? — szólítja meg őt a király.

— Bíró, — volt a kurta felelet.

— Meg vagy-e elégedve helységeddel? — folytatá kérdezősködését a király.

— Persze hogy meg! — válaszolá a bíró, nem kevésbé csodálkozva e kérdésen.

— Ez igen szép, ezen csak örvendhetsz, — mondá a király, és távozni akart.

De most a bíró kezdte el a kérdezősködést.

— Hát te ki vagy, édes barátom?

A király egy válaszszal véget akart vetni a dolognak, s tán gyönyörködni is akarván a bíró zavarán, egyszerűen megmondta kilétét.

— Poroszország királya.

De a magyar bíró nem jött zavarba:

— Meg vagy-e te is elégedve országoddal? — kérdé.

— Meg, — válaszolá a király nem csekély zavarban.

— No, akkor csak örvendhetsz, — jegyzé meg viszont a bíró, s ezzel köszönt és eltávozott.

Talányok.

1)

Szabó Mariskától.

5. 6. 7. 8. Derék, szép királyi város.
6. 7. 8. 7. 5. Csatája volt igen számos.
4. 2. 3. Befut ez nagy területet.
1. 2. 3. 4. Neveznek így sok fáskertet.
4. 3. Tápszer ez, s ha kell orvosság.
8. 7. 5. Az utczákon nem ritkaság.
4. 2. 8. Mindenkinék osztályrésze.
7. 8. 1. 7. 5. Babonások hiedelme.
4. 7. 8. Egészséges, kivált nyárban.
1. 7. 8. 7. 5. Hallhatod, ha nagy vihar van.
1. 2. 3. Kemény gyümölcs, de izletes.
5. 7. 1. 7. 8. Ha felé mégy, veszedelmes.
4. 3. 5. 3. 8. Bárki bírhat ily rokonnal.
- 1—8. Magyar város, gyáriparral.

2) Ifj Ludvig Jánostól.

Ny d

3) Dobay Lajostól.

S
E

* Ha valamely fejedelem nem hivatalosan, hanem csak mint magán-ember utazik; ilyenkor bizonyos álnevet vesz föl, s utjában minden hivatalos fényelgést mellőz.

4) Tüsky Lujzától.

U
cs
L

5) Horváth Ádámtól.

é é é
é é é S D
é é é

6)

Illiny Sándortól.

1. 2. 3. 4. Egy folyó neve Dunán túl,
Híres jóízű rákjárul.
5. 6. Ige környezi szép földünket,
Fényvel vidámitja éltünket.
5. 6. 7. 8. Híres város honunkban,
Vörös borral rakottan.
5. 6. 7. 8. Állatka csak, mégis káros,
Kára gyakran nem krajczáros.
8. 7. 6. 5. Furesa dolgokat tartalmaz,
A csodálatos, nagy halmaz.
9. 10. 11, 12. Verik léczbe, falba, csizmába,
De sohasem könyvbe, kabátba.
6. 7. 8. 3. 5. Igen kedves nevető madárka,
Csókolják is ám Béla, Mariska.
- 1—12. A Dunán túl nem nagy város,
Megfejteti soh'sem káros.

7)

Fabinyi Lajostól.

baj baj baj baj vaj vaj vaj
baj baj baj baj vaj vaj

8)

Styukovszky Etelkától.

7. 3. 9. 10. 11. Az öreg nők arczán szemlélhetsz elegendet.
2. 4. 8. Foldmives nélküle soha el nem lehet.
1. 3. 10. 11. Hármáról a vonást elteven oldalra —
Rosz gyermekeknek ez csunya tulajdona.
5. 3. 9. 4. Farsangon süt nektek ilyet a jó mama.
9. 3. 1. Bármikép hajlítod, könnyen nem törik el.
7. 6. 9. 1. Ha ez élted elve: sokáig élhetsz el.
- 1—11. Megmarad nagy neve s hira mindenkoron;
Lelke előtt csupán te lebegsz, drága hon.

Megfejtési határidő: márczius hó 20-dika.

TARTALOM.

A fehér ember. (Elbeszélés. — Folytatás.) — Mi lelte? — A vas káros gyertyatartó. (Keleti rege.) — Hazámhoz. — Creusot. (Képpel.) — A vándormadarak utja. (Képpel.) — Segély a véginségben. (Elbeszélés.) — Kis köszöntő. (Téli virágok. — Üdvözet.) — Vadászkaland elefánttal. — Adomák. — Talányok.

Felelős szerkesztő: K. Beniczky Irma.